

Рівненський державний гуманітарний університет
Інститут психології та педагогіки
Психолого-природничий факультет
Кафедра загальної психології та психодіагностики

Назва дисципліни	Кризове консультування
Загальна кількість кредитів та кількість годин для вивчення дисципліни	5,0 кредитів / 150 годин
Вид підсумкового контролю	Залік
Викладач	Главінська Олена Дмитрівна
Профайл викладача (in) на сайті кафедри, в соцмережі	http://www.rshu.edu.ua
Е-mail викладача:	elsglav@gmail.com
Посилання на освітній конвент дисципліни в CMS Moodle (за наявності) або на іншому ресурсі	http://dir.rshu.edu.ua/2016/11/15/future-students/
Мова викладання	українська
Консультації	<i>Очні консультації: 2 год. на тиждень згідно графіку</i> <i>Он-лайн-консультації: згідно графіка консультацій</i>

Цілі навчальної дисципліни

Мета викладання курсу полягає в оволодінні майбутніми фахівцями психологічними знаннями щодо закономірностей і специфічних проявів переживань та функціонування людини в кризових ситуаціях та психологічного супроводу й допомоги в цих умовах. Стосовно практичного аспекту – це оволодіння майбутніми фахівцями психологічними технологіями та вміннями щодо розв'язання життєвих криз, специфіки кризового консультування та вміннями щодо надання психологічної допомоги особистості, яка переживає кризовий стан.

Згідно освітньо-професійної програми «Практична психологія» у здобувачів повинні бути сформовані наступні компетенції:

ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК6. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

СК3. Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків.

СК8. Здатність організовувати та надавати психологічну допомогу (індивідуальну та групову).

Очікувані програмні результати:

ПР1. Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання

ПР2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань

ПР4. Обґрунтовувати власну позицію, робити самостійні висновки за результатами власних досліджень і аналізу літературних джерел.

ПР6. Формулювати мету, завдання дослідження, володіти навичками збору первинного матеріалу, дотримуватися процедури дослідження.

ПР7. Рефлексувати та критично оцінювати достовірність одержаних результатів психологічного дослідження, формулювати аргументовані висновки.

ПР13. Взаємодіяти, вступати у комунікацію, бути зрозумілим, толерантно ставитися до осіб, що мають інші культуральні чи гендерно-вікові відмінності.

ПР18. Вживати ефективних заходів щодо збереження здоров'я (власного й оточення) та за потреби визначати зміст запиту до супервізії.

Студенти повинні знати феноменологію кризових станів, особливостей перебігу кризових ситуацій, вирішення на практиці завдань психологічного супроводу та допомоги особистості в кризових ситуаціях; сучасні методи, прийоми і техніки психологічного супроводу та допомоги особистості в кризових ситуаціях диференційованого їх застосування в психологічній практиці.

Студенти повинні вміти застосовувати прийоми та методи психологічного діагностування кризових станів; використовувати набуті знання у роботі з клієнтами на різних вікових етапах розвитку особистості.

Передумови вивчення дисципліни для формування програмних результатів навчання та компетентностей

Ефективність засвоєння змісту дисципліни «Кризове консультування» значно підвищиться, якщо здобувач вищої освіти попередньо опанував матеріалом таких дисциплін як: «Загальна психологія», «Вікова психологія», «Педагогічна психологія», «Соціальна психологія», «Активне соціально-психологічне навчання», «Практикум із загальної психології», «Психодіагностика».

У процесі вивчення дисципліни використовуються як внутрішня, так і зовнішня мотивація здобувачів вищої освіти, а саме: різні методи заохочення, стимулювання, залучення до наукової діяльності, які визначають спрямованість, інтенсивність навчання і сприяють проявам творчих здібностей та креативності здобувачів вищої освіти, розуміння значення навчання для майбутнього життя, бажання заслужити авторитет серед товаришів і викладачів.

Спільна (групова) діяльність сприяє активізації й результативності навчання здобувачів вищої освіти, вихованню гуманних стосунків між ними, самостійності, уміння доводити і відстоювати свою точку зору, а також прислуховуватися до думки товаришів, культури ведення діалогу, відповідальності за результати своєї праці.

Самостійна робота здобувачів вищої освіти передбачає: підготовку до аудиторних занять (лекційних та практичних); виконання індивідуальних завдань із навчальної дисципліни протягом семестру; роботу над окремими темами навчальних дисциплін, які винесені на самостійне опрацювання; підготовку до всіх видів контролю (поточного, підсумкового); участь у роботі факультативів, спецсеминарів тощо; участь у науковій і науково-методичній роботі кафедр, участь у наукових і науково-практичних конференціях, семінарах, конкурсах, олімпіадах тощо.

Перелік тем

Змістовий модуль 1

Життєва криза як феномен індивідуального життя людини. Ознаки, типологія та форми переживання особистістю життєвих криз. Поняття життєвої кризи, її природа. Фактори, що викликають життєву кризу. Типологія та різні підходи до класифікації криз. Стадії розвитку кризи. Типи ставлення особистості до кризи. Поняття кризового стану. Типові реакції людини на кризову ситуацію. Залежність психологічних особливостей особистості та її реакції на кризову ситуацію. Особливості конструктивного та деструктивного вирішення проблем кризових станів.

Змістовий модуль 2

Кризова ситуація та її психологічні наслідки. Сутність поняття «кризова ситуація», її ознаки та різновиди. Типологія травмуючих (критичних) життєвих ситуацій за Т. М. Титаренко. Прояви критичних ситуацій: стрес, фрустрація, конфлікт, криза. Механізми формування психічних травм. Поняття посттравматичного стрессового розладу. Ознаки та перебіг ПТСР. Профілактичні та реабілітаційні процедури ПТСР. Особливості допомоги

населенню в кризових ситуаціях. Вимоги до професійного відбору персоналу, який надає допомогу в кризових ситуаціях.

Сімейні кризи. Життєвий цикл як динамічна характеристика сім'ї. Молода сім'я як особливий етап в структурі сімейного циклу. Нормативні сімейні кризи і закономірний характер їх виникнення. Психологічні причини сімейних криз. Ненормативні кризи в сім'ї. Сексуальне насильство та зґвалтування. Особливості інцестуальної родини. Стратегії допомоги в ситуаціях сексуального насильства та зґвалтування.

Змістовий модуль 3

Стратегії розв'язання життєвих криз. Подолання життєвих криз як феномен. Особливості функціонування Еґо-системи особистості у період кризи та після неї. Реструктуризація системи відносин людини зі світом, оточуючими людьми. Зміна відношення до самого себе. Перетворення мотиваційно-ціннісної та смислової систем людини. Стратегії подолання життєвих криз та їх типологія. Дослідження кризових станів. Особливості психологічного супроводу та психологічної допомоги особистості, яка переживає кризовий стан.

Змістовий модуль 4

Поняття кризового консультування та його особливості. Види й техніки кризового консультування. Принципи кризового консультування: анонімність, відповідальність, делікатність, добровільність, доброзичливість, довіра, компетентність, об'єктивність, тактовність, толерантність. Кризове консультування та психотерапія.

Рекомендована література та інформаційні ресурси

Основна

1. Життєві кризи особистості: науково-методичний посібник: у 2 частинах Ч. 1. Психологія життєвих криз особистості // Ред. рада: В. М. Доній, Г. Н. Гесен, Н. В. Сохань, І. Г. Єрмаков та ін. – К. : ІЗМН, 1998.
2. Осипова А. А. Справочник психолога по работе в кризисных ситуациях – Р н/Д : Феникс, 2005.
3. Ромек В. Г. Психологическая помощь в кризисных ситуациях – Санкт-Петербург, 2005.
4. Тарабрина Н. В. Практикум по психологии посттравматического стресса. – Санкт-Петербург, 2001.
5. Титаренко Т. М. Життєвий світ особистості: у межах і за межами буденності. – Київ, 2003.
6. Фромм Э. Человек для самого себя / Эрих Фромм. – М. : ООО «Издательство АСТ», 2008.
7. Юрьева Л. Н. Кризисные состояния. – Д. : Арт-Пресс, 1999.

Додаткова

1. Александров А.А. Интегративная психотерапия. — Санкт-Петербург, 2009.
2. Гулина М.А. Терапевтическая и консультативная психология. – Санкт-Петербург, 2001.
3. Методы современной психотерапии. Учебное пособие. Сост. Л.М. Кроль, Е.А. Пуртова. – Москва, 2000.
4. Семейная психотерапия: Хрестоматия / З.Эйдемиллер, .Александрова,В.Юстицкис. - Санкт-Петербург, 2000.
5. Соколова Е. Т. Психотерапия. Теория и практика. - Москва, 2006.

Інформаційні ресурси

1. <http://library.rshu.edu.ua>
2. <http://www.twirpx.com.ua>
3. www.students.net.ua
4. www.osvita.org.ua
5. <http://pidruchniki.com/>

Технічне й програмне забезпечення /обладнання

Інформаційне забезпечення становлять бібліотечні фонди РДГУ, можливість роботи у мережі Інтернет (комп'ютерні класи), робота власного сайту та мобільні пристрої для оперативної комунікації. У міжсесійний період студенту необхідна наявність комп'ютерної техніки та оргтехніки для виконання завдань самостійної роботи. Прикладне програмне забезпечення для роботи з освітнім контентом дисципліни та виконання передбачених видів освітньої діяльності: текстовий редактор *MS Word* для створення документів; *Microsoft EXCEL* для табличної обробки та аналізу даних; програма для створення презентацій (*Microsoft Power Point*).

Види та методи навчання і оцінювання

Код та назва компетентності (згідно ОПП)	Код та назва програмного результату	Методи навчання	Методи оцінювання результатів
ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.	ПР2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань	МН1, МН2, МН3, МН4, МН5, МН6, МН7	МО2, МО4, МО5, МО7, МО9, МО10
	ПР7. Рефлексувати та критично оцінювати достовірність одержаних результатів психологічного дослідження, формулювати аргументовані висновки.	МН1, МН2, МН4, МН6, МН7	МО2, МО3, МО5, МО6, МО7, МО9
	ПР18. Вживати ефективних заходів щодо збереження здоров'я (власного й оточення) та за потреби визначати зміст запиту до супервізії	МН1, МН2, МН3, МН5, МН6, МН7	МО5, МО7, МО8, МО9
ЗК6. Здатність приймати обґрунтовані рішення.	ПР1. Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання.	МН1, МН2, МН4, МО6, МН7	МО2, МО5, МО6, МО7, МО8, МО9, МО10
	ПР2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань.	МН1, МН2, МН3, МН4, МН5, МН6, МН7	МО2, МО4, МО5, МО7, МО9, МО10
	ПР4. Обґрунтовувати власну позицію, робити самостійні висновки за результатами власних досліджень і аналізу літературних джерел.	МН1, МН2, МН4, МН6, МН7	МО10, МО2, МО3, МО5, МО6, МО7, МО8, МО9
	ПР6. Формулювати мету, завдання дослідження, володіти навичками збору первинного матеріалу, дотримуватися процедури	МН1, МН2, МН3, МН4, МН5, МН6, МН7	МО5, МО6, МО7, МО8, МО9

	дослідження.		
	ПР7. Рефлексувати та критично оцінювати достовірність одержаних результатів психологічного дослідження, формулювати аргументовані висновки.	МН1, МН2, МН4, МН6, МН7	МО2, МО3, МО5, МО6, МО7, МО9
	ПР18. Вживати ефективних заходів щодо збереження здоров'я (власного й оточення) та за потреби визначати зміст запиту до супервізії.	МН1, МН2, МН3, МН5, МН6, МН7	МО5, МО7, МО8, МО9
СК3. Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків.	ПР1. Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання.	МН1, МН2, МН4, МО6, МН7	МО2, МО5, МО6, МО7, МО8, МО9, МО10
	ПР2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань.	МН1, МН2, МН3, МН4, МН5, МН6, МН7	МО2, МО4, МО5, МО7, МО9, МО10
	ПР4. Обґрунтовувати власну позицію, робити самостійні висновки за результатами власних досліджень і аналізу літературних джерел.	МН1, МН2, МН4, МН6, МН7	МО10, МО2, МО3, МО5, МО6, МО7, МО8, МО9
СК6. Здатність самостійно планувати, організувати та здійснювати психологічне дослідження	ПР13. Взаємодіяти, вступати у комунікацію, бути зрозумілим, толерантно ставитися до осіб, що мають інші культуральні чи гендерно-вікові відмінності	МН1, МН2, МН3, МН6, МН7	МО10, МО2, МО5, МО7, МО8, МО9
	ПР18. Вживати ефективних заходів щодо збереження здоров'я (власного й оточення) та за потреби визначати зміст запиту до супервізії.	МН1, МН2, МН3, МН5, МН6, МН7	МО5, МО7, МО8, МО9

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

МН1 – словесний метод (лекція, дискусія, співбесіда тощо);

МН2 – практичний метод (лабораторні та практичні заняття);

МН3 – наочний метод (метод ілюстрацій і метод демонстрацій);

МН4 – робота з навчально-методичною літературою (конспектування, тезування, анотування, рецензування, складання реферату);

МН5 – відеометод у сполученні з новітніми інформаційними технологіями та комп'ютерними засобами навчання (дистанційні, мультимедійні, веб-орієнтовані тощо).

МН6 – самостійна робота (розв'язання завдань);

МН7 – індивідуальна науково-дослідна робота.

МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

- МО1 –екзамени;
 МО2 –усне або письмове опитування
 МО3 - колоквиум,
 МО4 –тестування;
 МО5 – командні проекти;
 МО6 – реферати, есе;
 МО7 – презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
 МО8 – презентації та виступи на наукових заходах;
 МО9 – захист лабораторних і практичних робіт;
 МО10 –залік.

**Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти при вивченні дисципліни
«Кризове консультування»**

Поточне тестування та самостійна робота										Сума	
ЗМ1		ЗМ2		ЗМ3		ЗМ4				ІНДЗ	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10		
3	3	5	5	4	4	4	4	4	4	25	
МК- 5 балів		МК- 10 балів		МК- 10 балів		МК- 10 балів					

**Система та критерії оцінювання
у Рівненському державному гуманітарному університеті**

Еквівалент оцінки в балах для кожної окремої теми / виду діяльності може бути різний, загальну суму балів за тему визначено в розподілі балів, які отримують здобувачі вищої освіти при вивченні дисципліни.

Результат освітньої діяльності здобувача вищої освіти оцінюється згідно Положення про оцінювання знань і умінь здобувачів вищої освіти РДГУ за такими рівнями та критеріями:

Суми балів за 100-бальною шкалою	Оцінка в ЄКТС	Значення оцінки ЄКТС	Критерії оцінювання	Рівень компетентності	Оцінка за національною шкалою	
					екзамен	залік
90-100	A	відмінно	Здобувач вищої освіти виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить і опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати набуті знання і вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні здібності	Високий (творчий)	відмінно	зараховано

82-89	B	дуже добре	Здобувач вищої освіти вільно володіє теоретичним матеріалом, застосовує його на практиці, вільно розв'язує справи і задачі у стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна	Достатній (конструктивний-варіативний)	добре	
74-81	C	добре	Здобувач вищої освіти вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача, загалом самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, з-поміж яких є			
64-73	D	задовільно	Здобувач вищої освіти відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень, за допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, з-поміж яких є значна кількість суттєвих	Середній (репродуктивний)	задовільно	
60-63	E	достатньо	Здобувач вищої освіти володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні.			
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання семестрового контролю	Здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу.	Низький (рецептивно-продуктивний)	незадовільно	не зараховано

1-34	F	незадовільн о з обов'язкови м повторним вивченням дисципліни	Здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів.	Низький (рецептивно-продуктивний)	незадовільн о	не зараховано
------	---	--	--	--------------------------------------	------------------	------------------

Підсумкова (загальна) оцінка з навчальної дисципліни є сумою рейтингових оцінок (балів), одержаних за окремі оцінювані форми навчальної діяльності: поточне та підсумкове оцінювання рівня засвоєння теоретичного матеріалу під час аудиторних занять та самостійної роботи (модульний контроль); оцінка (бали) за виконання лабораторних досліджень; оцінка (бали) за практичну діяльність; оцінка за ІНДЗ; оцінка (бали) за участь у наукових конференціях, олімпіадах, підготовку наукових публікацій тощо.

Здобувачам вищої освіти після аудиторних занять надається право підвищувати свій рейтинг лише під час складання іспитів (підсумкового модульного контролю) за графіком екзаменаційної сесії. Залік виставляється за результатами поточного модульного контролю, проводиться по завершенню вивчення навчальної дисципліни.

Політика дисципліни

При організації освітнього процесу здобувачі вищої освіти, викладачі, методисти та адміністрація діють відповідно до: Положення про організацію освітнього процесу у РДГУ, Положення про академічну доброчесність, Положення про оцінювання знань і умінь здобувачів вищої освіти, Положення про практики, Положення про внутрішнє забезпечення якості освіти.

Кожен викладач ставить здобувачам вищої освіти систему вимог та правил поведінки здобувачів вищої освіти на заняттях, доводить до їх відома методичні рекомендації щодо виконання різних видів робіт. При цьому обов'язково враховуються присутність на заняттях та активність під час практичного заняття; (не)допустимість пропусків та запізень на заняття; користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття; несвоєчасне виконання поставленого завдання і т. ін.

Політика доброчесності

Здобувач вищої освіти виконуючи самостійну або індивідуальну роботу повинен дотримуватись політики доброчесності. У разі наявності плагіату в будь-яких видах робіт здобувача вищої освіти він отримує незадовільну оцінку і повинен повторно виконати завдання, які передбачені у силабусі.